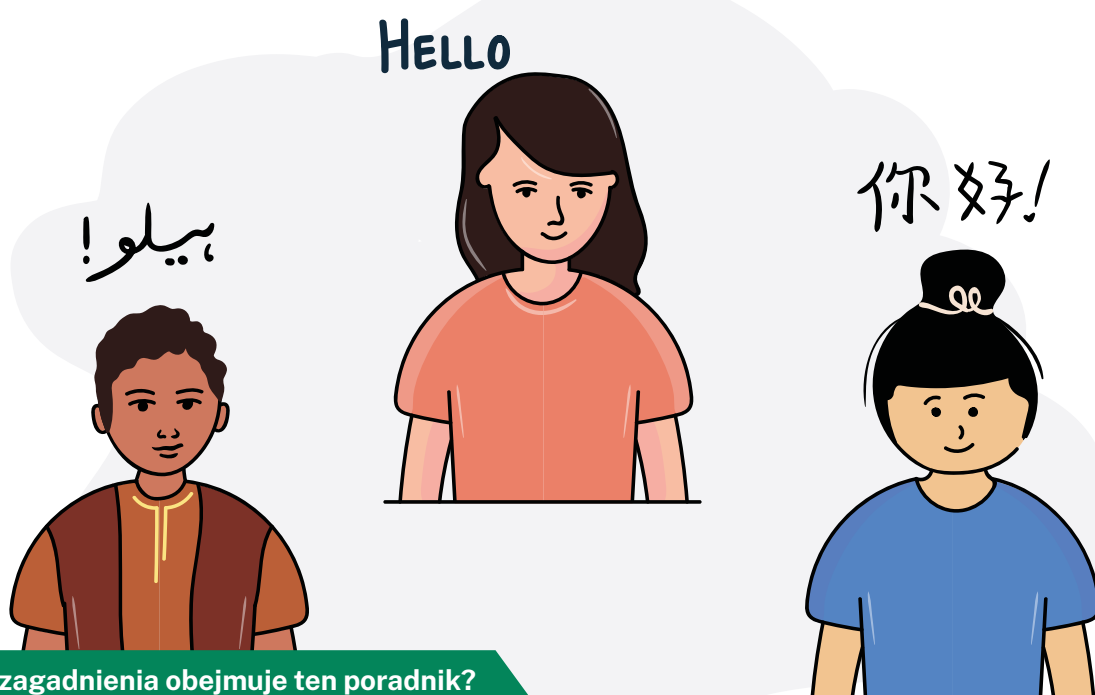

Informacje o systemie edukacji w Szkocji: Szkoły podstawowe

Poradnik dla rodziców dzieci i osób młodocianych,
które używają angielskiego jako języka dodatkowego
(English as an Additional Language, EAL)

Jakie zagadnienia obejmuje ten poradnik?

Niniejszy poradnik zawiera praktyczne informacje, które pomagają zrozumieć organizację systemu edukacji w Szkocji i znaleźć placówkę edukacyjną dla dziecka.

W Szkocji istnieją różne rodzaje szkół:

- Szkoły lokalne.
- Szkoły specjalne.
- Szkoły wyznaniowe.
- Nauczanie w języku gaelickim.
- Szkoły niezależne (wymagające opłaty czesnego).

W tym poradniku opisano szkockie placówki edukacyjne, w których nauka nie wiąże się z żadnymi opłatami.

Rodzice mogą również uczyć swoje dziecko w domu w pełnym wymiarze lub niepełnym wymiarze godzinowym. Taka forma edukacji nazywa się *nauczaniem domowym*. Więcej informacji można uzyskać tutaj: <https://www.mygov.scot/learning-home-education-flexi-schooling/home-education-flexi-schooling>

Miejsce nauki	Informacje
Żłobek (Nursery)	Nieobowiązkowy (dziecko nie musi do niego uczęszczać). Wiek dziecka: Od 0 lat. Godziny opieki finansowane przez państwo obejmują niektóre 2-latki i wszystkie dzieci w wieku 3-4 lat.
Szkoła podstawowa (Primary School) Primary 1 Primary 2 Primary 3 Primary 4 Primary 5 Primary 6 Primary 7	Obowiązkowa (dziecko musi do niej uczęszczać). Wiek dziecka: 4½-12 lat. Lekcje odbywają się zazwyczaj od 9:00 do 15:00, godziny mogą jednak ulegać zmianie.
Szkoła średnia (Secondary School) S1 S5 S2 S6 S3 S4	Poziomy S1-S4 są obowiązkowe. S5 i S6 –dzieci mogą wybierać, czy chcą uczęszczać. Wiek dziecka: 12-16 lat.

1. Jak znaleźć placówkę edukacyjną dla mojego dziecka?

Rady (nazywane również władzami lokalnymi) stosują tzw. „rejon szkolny”, aby określić, w której szkole dziecko otrzyma miejsce. Szkoła położona najbliżej miejsca zamieszkania nie zawsze należy do rejonu szkolnego. Wykaz szkół w danym rejonie szkolnym można znaleźć w witrynie internetowej rady za pomocą kodu pocztowego. Więcej informacji można uzyskać tutaj: <https://www.mygov.scot/register-your-child-for-a-school>

Jeśli formularze online są niedostępne, można porozmawiać z pracownikami szkoły w swoim rejonie lub podczas dołączania do szkoły w trakcie roku szkolnego.

Istnieje możliwość składania podań o przyjęcie do innych szkół poza swoim rejonem szkolnym.

- Jeśli jest wolne miejsce, szkoła ma obowiązek zatwierdzić takie podanie.
- Jeśli nie ma wolnego miejsca, można znaleźć szkołę z wolnymi miejscami, zapisać dziecko do szkoły w swoim rejonie szkolnym lub zdecydować się na szkołę prywatną, gdzie obowiązuje czesne.
- W razie odrzucenia podania rodzice mają prawo odwołać się od tej decyzji.

2. W jakim wieku moje dziecko rozpocznie naukę szkolną?

W Szkocji dzieci rozpoczynają naukę szkolną w wieku między 4½ a 5½ lat.

- Jeśli urodziny dziecka przypadają między 1 marca a 31 sierpnia, dziecko zazwyczaj rozpoczyna naukę szkolną w sierpniu na początku semestru jesiennego w roku, w którym ma piąte urodziny.
- Jeśli urodziny dziecka przypadają między 1 września a ostatnim dniem lutego, dziecko zazwyczaj rozpoczyna naukę szkolną w sierpniu na początku semestru jesiennego, zanim będzie miało piąte urodziny.
- Jeśli dziecko będzie nadal miało 4 lata w dniu, w którym ma rozpocząć naukę szkolną, rodzice mają prawo zapisać dziecko do szkoły podstawowej dopiero w następnym roku. Dzieci z odroczonym terminem rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej mają prawo do dodatkowego roku finansowanej przez państwo edukacji i opieki wczesnoszkolnej.

3. Gdzie można znaleźć informacje o terminach semestrów szkolnych i wakacji?

Terminy semestrów szkolnych i wakacji różnią się w zależności od regionu Szkocji.

Aby poznać terminy, należy porozmawiać z pracownikami danej szkoły lub odwiedzić tę witrynę internetową: <https://www.mygov.scot/school-term-holiday-dates>

4. Jakie oczekiwania mogę mieć wobec szkoły?

Należy przeczytać *podręcznik informacyjny szkoły*, aby uzyskać więcej informacji na niej temat. Każda szkoła powinna mieć podręcznik informacyjny.

- Maksymalny rozmiar klasy dla pojedynczej grupy wiekowej w całym kraju wynosi:
 - Klasa Primary 1 – do 25 uczniów.
 - Klasy Primary 2-3 – do 30 uczniów.
 - Klasy Primary 4-7 – do 33 uczniów.

Maksymalny rozmiar klasy łączonej w dowolnej grupie wiekowej wynosi 25 uczniów.

Klasa łączona to klasa, w której uczą się dzieci z co najmniej dwóch różnych grup wiekowych (przyczyną takiego stanu rzeczy mogą być, np. braki kadrowe, a nie poziom umiejętności dziecka).

Szkoła może oferować dziecku:

- Zajęcia wprowadzające, które pomogą dziecku zaaklimatyzować się w szkole.
- Regularne lekcje prowadzone według planu lekcji przez tego samego nauczyciela.
- Niektóre lekcje prowadzone są przez wyspecjalizowanego nauczyciela.
- Dostęp do pełnego programu nauczania – więcej informacji podano poniżej.
- Prace domowe związane z lekcjami w klasie.

Co jeszcze moje dziecko będzie robić w szkole?

Dziecko będzie mogło uczestniczyć w zajęciach pozalekcyjnych, wycieczkach oraz innych wydarzeniach, takich jak:

- *Zbiórki i okazje do wspólnego praktykowania wiary.*
- *Zajęcia pozalekcyjne i kółka zainteresowań, np. sportowe, muzyczne i teatralne.*
- *Wycieczki szkolne do ciekawych miejsc / teatrów / na wydarzenia sportowe.*
- *Zgromadzenia klasowe i przedstawienia, podczas których można oglądać występy dzieci.*
- *Wydarzenia społeczne i zbiórki charytatywne, np. dni sportu, festyny, dyskoteki i turnieje wiedzy.*

Gdzie znaleźć informacje o aktualnych wydarzeniach w szkole?

Szkoła będzie regularnie komunikować się z rodzicami, przekazując informacje na temat tego, co dzieje się w klasie dziecka. Szkoły korzystają z różnych form komunikacji, takich jak:

- *Witryna internetowa szkoły: ważne daty, informacje i ogłoszenia.*
- *Powiadomienia: wiadomości tekstowe, media społecznościowe (np. Twitter) i aplikacje.*
- *Systemy online: posiłki szkolne i zebrania z rodzicami.*
- *Wiadomości e-mail i pisma: informacje o szkole, klasie i wakacjach.*
- *Zebrania z rodzicami i oceny pracy ucznia: osobiste spotkania i oceny pracy.*
- *Spotkania i zebrania informacyjne: informacje na temat przedmiotów i życia szkoły.*
- *Komunikacja bezpośrednia: indywidualne rozmowy przez telefon lub e-mail.*
- *Rada rodziców / stowarzyszenie rodziców i nauczycieli: jest to grupa rodziców wybrana przez innych rodziców do reprezentowania ich stanowiska.*

Więcej informacji można uzyskać, rozmawiając z innymi rodzicami na placu zabaw.

5. Jakie oczekiwania będzie miała szkoła wobec mnie?

Obowiązki rodzica obejmują m.in.:

- *Codziennie i punktualne wysyłanie dziecka do szkoły, chyba że jest chore, ma wizytę u lekarza lub obchodzi święto religijne.*
- *Szczegółowe informacje na temat bezpłatnego transportu do szkoły można uzyskać od lokalnej rady tutaj: <https://www.mygov.scot/free-school-transport>*
- *Kontaktowanie się ze szkołą i informowanie o przyczynach nieobecności dziecka. Jeśli to możliwe, należy poinformować szkołę z wyprzedzeniem.*
- *Informowanie szkoły o wszelkich ważnych wydarzeniach lub istotnych sytuacjach w życiu dziecka lub rodziny. W ten sposób może ona udzielić potrzebnego wsparcia.*
- *Udostępnianie informacji medycznych i danych kontaktowych.*
- *Wypełnianie formularzy zgody umożliwiających dziecku uczestnictwo w szkolnych wycieczkach, sesjach zdjęciowych itp.*

6. Kto zajmuje jakie stanowisko w szkole?

Podręcznik informacyjny szkoły lub jej witryna internetowa zawierają zdjęcia oraz imiona i nazwiska pracowników szkoły. Czasami te informacje są również wywieszane przy wejściu do szkoły.

Warto zapytać pracowników szkoły, kto będzie pracował z dzieckiem. Może to być:

- *Dyrekcja* – np. dyrektor / dyrektorka, zastępca dyrektora / dyrektorki.
- *Pracownicy administracyjni* – np. sekretarka szkolna.
- *Kadra nauczycielska* – np. nauczyciel klasy.
- *Specjaliści* – np. nauczyciel EAL (angielski jako język dodatkowy).
- *Personel wsparcia* – np. asystenci ds. pomocy uczniom, wsparcie dla kadry nauczycielskiej.

7. Jakie przedmioty są nauczane i oceniane w szkole?

Program nauczania obowiązujący w Szkocji to Curriculum for Excellence. Jest on przeznaczony dla dzieci i osób młodocianych w wieku 3-18 lat.

Opracowano go, aby umożliwić młodym osobom zdobywanie wiedzy, umiejętności oraz cech charakteru potrzebnych do nauki, życia oraz pracy w XXI wieku.

Pomaga on każdemu dziecku lub osobie młodocianej zostać:

- uczniem odnoszącym sukcesy,
- osobą o dużej pewności siebie,
- odpowiedzialnym obywatelem,
- osobą wnoszącą wkład w życie społeczeństwa.

Etapy i poziomy

Program nauczania jest podzielony na dwa ogólne etapy:

- Etap edukacji ogólnej (Broad General Education) – od edukacji wczesnoszkolnej do końca poziomu S3.
- Etap ostatni (Senior Phase) obejmujący naukę na potrzeby kwalifikacji (poziomy S4-S6).

Kształcenie ogólne (BGE, Broad General Education)

3 lata – P1 Poz. wczesnoszk.

P2 – P4 Poziom pierwszy

P5 – P7 Poziom drugi

S1 – S3 Poziom trzeci / czwarty

S4 – S6 Poziom ostatni

Etap edukacji ogólnej jest podzielony na pięć poziomów programu nauczania (wczesnoszkolny, pierwszy, drugi, trzeci i czwarty) i obejmuje osiem przedmiotów nauczania.

Sztuka
ekspresyjna

Zdrowie i
samopoczucie

Języki

Umiejętności czytania
i pisanie oraz język
angielski

Liczenie
i matematyka

Edukacja religijna
i etyka

Nauki
ścisłe

Nauki
społeczne

Każdy przedmiot nauczania jest podzielony na zestaw doświadczeń i wyników (często nazywany „Es and Os”):

„Doświadczenia” opisują naukę. „Wyniki” odzwierciedlają to, co ma osiągnąć nauka. Nauczyciele oceniają poziom wiedzy, stopień zrozumienia oraz umiejętności praktyczne w ramach doświadczeń i wyników. Ocena nie opiera się wyłącznie na testach. Szczegółowe informacje można znaleźć tutaj:

<https://education.gov.scot/learning-in-scotland/>

Krajowe standaryzowane testy (NSA, National Standardised Assessments) w Szkocji

Dzieci i osoby młodociane na poziomach P1, P4, P7 i S3 wypełniają standaryzowane testy online w zakresie umiejętności czytania i pisanie oraz liczenia. Testy pomagają zidentyfikować postępy dziecka oraz dostarczają nauczycielom informacji pozwalających dokonać profesjonalnej oceny.

Dzieci i osoby młodociane nie muszą powtarzać materiału ani przygotowywać się do tych testów. Testy nie są testami na zaliczenie.

8. Czego będzie potrzebować moje dziecko?

Należy zapytać pracowników szkoły, do której będzie uczęszczać dziecko, czy jest wymagany mundur szkolny i gdzie można go kupić.

- W większości szkół w Szkocji dzieci muszą nosić mundur.
- Szkoła udostępni listę rzeczy, które trzeba kupić oraz poinformuje, gdzie można kupić wszystkie te rzeczy. Należy również zapytać o rzeczy potrzebne na WF (wychowanie fizyczne) oraz na pływalnię.
- Rodzice mogą być również uprawnieni do „dofinansowania mundurka” (School Clothing Grant). Więcej informacji podano tutaj: <https://www.mygov.scot/clothing-grants>

Należy zapytać szkołę o dostępne opcje w zakresie żywienia dziecka, obejmujące:

- *Posiłek szkolny* – czasami nazywany *lunchem szkolnym* lub *obiadem*.
- *Własny posiłek* – przyniesiony z domu.
- *Posiłek domowy* – zjedanie obiadu w domu.

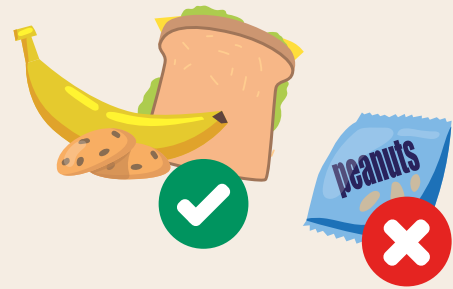
Należy również poprosić o menu *posiłków szkolnych*, ich koszt oraz metodę płatności, ponieważ:

- dzieci na poziomach Primary 1-5 mogą otrzymać bezpłatne posiłki szkolne niezależnie od sytuacji finansowej rodziny;
- szkoła może pomóc w zakresie specjalnych potrzeb żywieniowych, np. posiłków halal;
- niektóre szkoły zapewniają bezpłatne mleko i/lub owoce.

Należy złożyć wniosek o bezpłatne posiłki szkolne, jeśli korzysta się z innych świadczeń, ponieważ może to pomóc w uzyskaniu dofinansowania mundurka. Wnioski można składać w witrynie internetowej lokalnej rady. Więcej informacji podano tutaj:

<https://www.mygov.scot/school-meals>

Wiele dzieci w szkockich szkołach przynosi z domu przekąskę, którą mogą zjeść podczas przerwy (przerwa jest czasami nazywana pauzą lub „czasem zabawy”). Może to być owoc, kanapka lub ciastko. Nie wolno dawać dziecku pokarmów zawierających orzeszki ziemne, ponieważ większość szkół to tzw. „strefy wolne od orzeszków ziemnych”.

9. Jakie dodatkowe wsparcie jest dostępne dla potrzebujących go uczniów?

Wszystkie dzieci i osoby młodociane mają prawo do uzyskania wsparcia, którego potrzebują, aby osiągnąć swój pełny potencjał nauki. W Szkocji obowiązuje inkluzywny system edukacji, który koncentruje się na przezwyciężaniu barier w nauce i *dostosowaniu go do potrzeb każdego dziecka* (GIRFEC, Getting It Right for Every Child).

Niektóre dzieci i osoby młodociane potrzebują dodatkowego wsparcia.

Dziecko może potrzebować takiego wsparcia z różnych przyczyn, takich jak:

- Środowisko do nauki.
- Sytuacja rodzinna.
- Potrzeby związane ze zdrowiem lub niepełnosprawnością.
- Czynniki socjologiczne i psychiczne.

Władze lokalne dysponują zasadami wyjaśniającymi, jak zidentyfikować, zaplanować oraz udzielić wsparcia dzieciom i osobom młodocianym, które potrzebują dodatkowej pomocy w nauce.

10. Jak pomóc mojemu dziecku w nauce?

Informacje na temat tego, jak pomóc swojemu dziecku w nauce podano [tutaj](#). Można też odwiedzić stronę www.bell-foundation.org.uk/eal-programme/guidance/parental-involvement/